

Demokratiet i skyggen af Big Tech: Danskernes bekymringer, handlemuligheder og forventninger til ansvar

Temanummer: AI og demokrati

Med techgiganternes stadigt stigende indflydelse på det danske samfund og på borgernes hverdag, samt den stadigt større offentlige opmærksomhed på de demokratiske implikationer heraf, er det relevant at undersøge, hvor bekymrede danskerne er for udviklingen, og hvem de mener bør gøre hvad for at modgå den. I denne artikel undersøges netop disse spørgsmål. Der dokumenteres en udbredt bekymring og et stort ønske om, at myndighederne og techgiganterne skal tage ansvar. Borgerne anerkender også, at de selv har et ansvar og peger på, at det især kan være effektivt at slette sociale medier, men er ikke i samme grad villige til at handle. Det indikerer et centralt demokratisk dilemma, hvor individuel handling skal understøttes kollektivt.

Introduktion

Techgiganter som Google, Meta og Microsoft spiller i dag en central rolle i danskernes hverdagsliv og for samfundets digitale infrastruktur.¹ På den ene side gør virksomhederne det let for os at kommunikere med venner og familie via sociale medier, de er med til at effektivisere vores arbejde gennem brugen af generativ AI, og deres produkter gør det muligt for et samfund som det danske at være et af de mest digitaliserede i verden, hvilket f.eks. letter kontakten mellem borgere og den offentlige sektor. På den anden side medfører udbredelsen af techgiganternes produkter også en række demokratiske dilemmaer: På det individuelle plan gør virksomhedernes forretningsmodeller og vores konstante brug af produkterne det svært for den enkelte dansker at træffe informerede valg og handle i forhold til teknologiernes indflydelse. På samfundsplan rejser techgiganternes indflydelse en række spørgsmål om regulering, magt og ansvarsplacering i mødet mellem stater, internationale institutioner og private virksomheder.

Formålet med denne artikel er at undersøge, hvordan danskerne forholder sig til techgiganternes indflydelse på demokratiet. På baggrund af en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse af den voksne danske befolkning (18-92 år) kortlægger vi, hvilke aspekter af techgiganternes samfundsroller, der vækker størst bekymring, hvem danskerne mener bør tage ansvar for at begrænse eventuelle skadevirkninger af virksomhederne og deres teknologier, og hvordan danskerne vurderer deres egne muligheder for at handle. Det overordnede forskningsspørgsmål er: **Hvordan forholder danskerne sig til techgi-**

**SOFIE HØLLSBERG
FILSTRUP**

Postdoc, Digital Democracy
Centre, SDU,
shf@journalism.sdu.dk

ARJEN VAN DALEN

Professor, Center for
Journalistik, SDU,
avd@sam.sdu.dk

**CLAES HOLGER DE
VREE**

Professor og Centerleder,
Digital Democracy Centre,
SDU,
chv@sam.sdu.dk

ganternes indflydelse på demokratiet, og hvordan fordeler de ansvar og handlemuligheder i forsøget på at imødegå potentielle skadevirkninger?

I det følgende gennemgår vi først nogle af hovedpointerne fra den eksisterende litteratur om AI, demokrati og techgiganter, hvorefter vi præsenterer undersøgelsens design og resultater.² Overordnet viser analysen, at danskerne både ser betydelige risici og et klart behov for regulering af virksomhederne, men at de samtidig oplever, at deres egen handlekraft er begrænset. Dette peger på en demokratisk udfordring, hvor magten over de digitale infrastrukturer koncentrerer hos få virksomheder, mens ansvaret i stigende grad placeres hos stater og overnationale institutioner.

Techgiganternes demokratiske implikationer

Techgiganternes indflydelse på demokratiet kan anskues på flere forskellige niveauer. Her skelner vi mellem *individniveau*, hvor fokus er på borgernes muligheder for at orientere sig, træffe beslutninger og handle i en digitaliseret hverdag, og *samfundsniveau*, hvor fokus rettes mod de bredere strukturer, magtforhold og institutionelle rammer.

På *individniveau* handler techgiganternes indflydelse først og fremmest om borgernes muligheder for at træffe informerede valg og udøve selvbestemmelse. Mange af de digitale platforme, vi dagligt anvender, bygger på algoritmer, der tilpasser og prioriterer indhold baseret på store mængder data om vores adfærd. Denne personalisering gør information mere tilgængelig, men indebærer samtidig en risiko for, at vi præsenteres for et skævt eller polariseret informationsmiljø, som er præget af AI-moderation og dermed vanskelig at gennemskue for den enkelte bruger³ (Jungherr, 2023). Når det bliver uklart, hvilke informationer der fremhæves og hvorfor, svækkes vores mulighed for at orientere os kritisk og træffe oplyste beslutninger (Coeckelbergh, 2023). Et andet centralt aspekt er gennemsigtighed mere generelt. For langt de fleste brugere er det nemlig uoverskueligt, hvilke data der indsamles af virksomhederne, hvordan data behandles, samt hvilke formål de anvendes til. Dermed bliver det vanskeligt for den enkelte at vurdere de mulige konsekvenser af brugen af virksomhedernes produkter (Erhvervsministeriet, 2023). Manglende indsigt i, hvordan data anvendes, kan være med til at forstærke eksisterende uligheder i vores muligheder for at navigere digitalt og tage stilling til de demokratiske implikationer, der kommer med brugen af techgiganternes produkter (Bao et al., 2022).

På *samfundsniveau* rejser techgiganternes rolle en række spørgsmål om magt, regulering og demokratisk kontrol. Når digitale infrastrukturer – fra sociale medier og søgemaskiner til cloudtjenester – ejes og drives af en håndfuld globale virksomheder, får de ikke blot indflydelse på den enkelte borgers informationsmiljø, men også på de strukturer, hvorigennem demokratiet udfolder sig (Digitaliseringsministeriet, 2024; Mansell et al., 2025). Et centralt aspekt

er her, at techgiganternes forretningsmodeller i høj grad bygger på dataindsamling og -udnyttelse. Som beskrevet ovenfor har det individuelle konsekvenser, fordi forretningsmodellerne er svære for den enkelte forbruger at gennemskue, men det udgør ligeledes en samfundsmæssig udfordring, fordi koncentrationen af dataressourcer skaber en monopollignende tilstand, hvor alternative tjenester har svært ved at få fodfæste, og hvor stater og institutioner derfor i stigende grad bliver afhængige af kommercielle løsninger udbudt af de få men ekstremt markedsdominerende techgiganter (Erhvervsministeriet, 2024). Når offentlige myndigheder f.eks. anvender Microsofts cloudtjenester, eller når Google og Meta indgår i udviklingen af kritisk digital infrastruktur, flyttes en del af den politiske og økonomiske magt ud af de demokratiske institutioner og over til de private aktører⁴ (Digitaliseringsministeriet, 2024).

Samlet set rækker techgiganternes indflydelse på både individ- og samfundsniveau således ud over markeds konkurrence og forbrugerbeskyttelse. Det handler i sidste ende om, hvem der kontrollerer de infrastrukturer, vi kommunikerer, organiserer os og udøver demokratisk deltagelse igennem – samt om de produkter og systemer, som gennemsyrrer vores kritiske digitale infrastrukturer. Når så centrale funktioner koncentrerer hos private virksomheder med globale kommercielle interesser, stiller det nye krav til både national og international regulering, hvis demokratiets grundlæggende spilleregler skal bevares (Coeckelbergh, 2023).

Det er således afgørende at øge opmærksomheden omkring denne indflydelse, hvis vi som samfund skal kunne imødegå virksomhedernes stigende magt og sikre, at de digitale infrastrukturer fortsat understøtter – og ikke undergraver – vores grundlæggende demokratiske værdier. Artiklens overordnede forskningsspørgsmål er derfor: **Hvordan forholder danskerne sig til techgiganternes indflydelse på demokratiet, og hvordan fordeler de ansvar og handlemuligheder i forsøget på at imødegå potentielle skadevirkninger?**

Dette spørgsmål besvares gennem fire underspørgsmål:

1. Hvilke aspekter af techgiganternes samfundsindflydelse bekymrer danskerne mest?
2. Hvem mener danskerne bør tage ansvar for at imødegå eventuelle negative samfundseffekter?
3. Hvordan vurderer danskerne deres egne muligheder for at handle – og hvad er de villige til at gøre i praksis?
4. Hvem vil handle – og hvem er mere tilbageholdende?

For at undersøge disse spørgsmål har vi gennemført en landsdækkende survey af et repræsentativt udsnit af den voksne danske befolkning, hvor vi spørger til både danskernes opfattelse af techgiganternes samfundsindflydelse (underspørgsmål 1 og 2) samt til deres opfattelser af og brug af individuelle hand-

lemuligheder i begrænsningen af techgiganternes indflydelse (underspørgsmål 3 og 4). I det følgende afsnit præsenterer vi survey-design og -metode, før vi vender os mod de centrale resultater.

Spørgeskemaundersøgelsen

Data er indsamlet via en online spørgeskemaundersøgelse gennemført af analyseinstituttet Epinion i perioden fra d. 6. juni til d. 16. juni 2025. Her spurgte vi ind til respondenternes opfattelser af, bekymringer for og handlinger overfor techgiganterne.⁵

Det endelige datasæt indeholder 1.201 besvarelser fra medlemmer af Epinions online-panel i alderen 18-92 år. Undersøgelsens gennemførelsesrate var 55,6%, og i analysen indgår udelukkende fuldt besvarede spørgeskemaer. Datasættet er repræsentativt for den voksne danske befolkning for så vidt angår køn, alder og region.

I analysen arbejder vi med en række baggrundsvARIABLE: køn, uddannelse, alder og politisk overbevisning. For *køn* arbejder vi i analyserne med hhv. mænd (50,4%) og kvinder (49,5%),⁶ mens vi for *uddannelse* har opdelt respondenterne i Grund-/folkeskole (6,5%), Gymnasial uddannelse (14,2%), Erhvervsfaglig uddannelse (19,4%), Kort videregående uddannelse (10,5%), Mellem-lang videregående uddannelse (31,2%) og Lang videregående uddannelse/Forskeruddannelse (18,3%).⁷ Derudover indgår også *alder*, hvor vi har valgt at inddele respondenterne i generationer: Generation Z (16,2%), Millennials (17,3%), Generation X (28,5%), Baby Boomers (32%) og Mellemkrigsgenerationen (6,1%) på baggrund af definitionen af generationer fra Danmarks Nationalleksikon (LEX) (Generation, n.d.). Endelig indgår også en variabel for respondenternes *politiske tilhørsforhold*, som er baseret på respondenternes egen indplacering på en skala fra 1-10, hvor 1 er "Venstre" og 10 er "Højre". Denne variabel er i analyserne simplificeret til tre kategorier: Socialistiske (1-3: 30,3%), Midtervælgere (4-6: 40%) og Liberale (7-10: 29,7%).

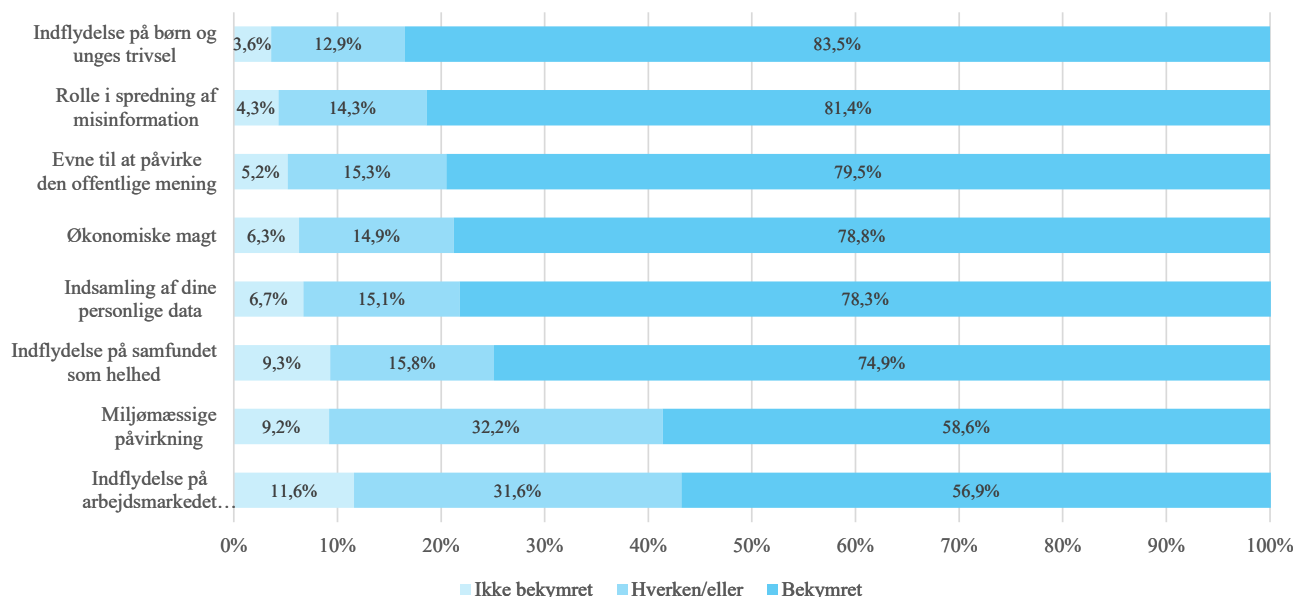
I de følgende afsnit gennemgår vi resultaterne ud fra de fire forskellige underspørgsmål, inden vi afsluttende konkluderer på artiklens fund. I resultatafsnittet rapporteres udelukkende fund, som er statistisk signifikante på 0,05-niveau. Yderligere begrundelser for de metodiske valg og fravalg samt arbejdet med de forskellige baggrundsvARIABLE kan findes i den publicerede rapport samt rapportens appendiks (Filstrup et al., 2025).

Danskerne er bekymrede for techgiganternes indflydelse

Artiklens første underspørgsmål fokuserer på, hvilke aspekter af techgiganternes samfundsindflydelse som bekymrer danskerne mest. For at undersøge dette spurgte vi i surveyen respondenterne: "Hvor bekymret er du for føl-

gende aspekter af techgiganterne?”. Svarene fordelt på de forskellige aspekter, vi spurgte til, kan ses i Figur 1 nedenfor.

Figur 1: "Hvor bekymret er du for følgende aspekter af tech-giganterne?"

N = 1.201. Spørgsmål fra survey: "Hvor bekymret er du for følgende aspekter ved techgiganterne?"

Svarmulighederne – Slet ikke bekymret, Ikke bekymret, Hverken eller, Lidt bekymret, Meget bekymret – er simplificeret i figuren til de tre angivne kategorier.

Den største bekymring findes for "Indflydelse på børn og unges trivsel" (83,5% "Bekymret"), "Rolle i spredning af misinformation" (81,4% "Bekymret") og "Evne til at påvirke den offentlige mening" (79,5% "Bekymret"). Alle disse er i tråd med både de individuelle konsekvenser og samfundskonsekvenserne, vi så ovenfor: F.eks. spiller brugen af sociale medier, som ejes af techgiganterne (Facebook, Instagram o.l.), en stor rolle for både børn og unges trivsel samt i spredningen af misinformation og evnen til at påvirke den offentlige mening gennem platformenes algoritmer.

Ser vi nærmere på de forskellige demografiske grupper, vi har undersøgt, er der tydelige tendenser for *alder* og *uddannelse*: Højere alder og længere uddannelse hænger sammen med større bekymring for alle de forskellige aspekter. For *alder* ser vi f.eks., at 59% af Generation Z er bekymrede for techgiganternes *Indflydelse på samfundet som helhed*, mens tallet stiger støt for de enkelte generationer og ender på hele 88% for Mellemkrigsgenerationen. En lignende tendens ses for *uddannelse*, idet 65% af de grund- og folkeskoleuddannede er bekymrede for techgiganternes *Evne til at påvirke den offentlige mening*, mens tallet for respondenter med en lang videregående uddannelse/forskeruddannelse er hele 90%.

Også for *politisk tilhørsforhold* ser vi en sammenhæng: Respondenter, der indikerer, at de politisk ligger til venstre for midten, er mere bekymrede end både midtervælgerne og dem, der ligger til højre for midten. F.eks. er 87% af de

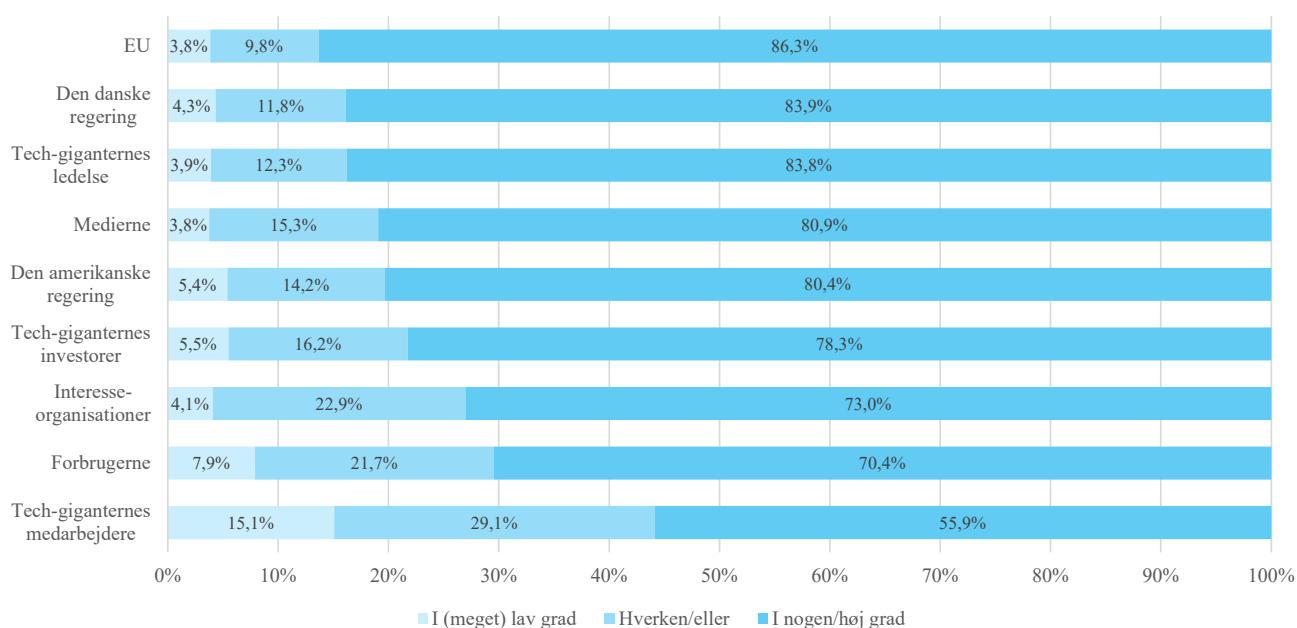
venstreorienterede respondenter bekymrede for techgiganternes *Økonomiske magt*, mens tallet er hhv. 76% for midtervælgerne og 73% for de højreorienterede. Dette mønster er ligeledes konstant på tværs af de forskellige aspekter. Vi ser ingen signifikante forskelle for mænd og kvinder for dette spørgsmål.

Andelen af ”Bekymret” er således ganske høj (mere end 50%, jf. Figur 1) for alle de undersøgte aspekter, og de mest bekymrede er de ældste, dem med længst uddannelse og de venstreorienterede.

EU, regeringen og techgiganterne selv tilskrives det største ansvar

For at belyse det andet underspørgsmål, spurgte vi i surveyen: ”I hvilken grad har de følgende grupper/organisationer ansvar for at modvirke eventuelle negative samfundskonsekvenser af techgiganterne?” Resultaterne kan ses i Figur 2.

Figur 2: Hvem har ansvaret?

N = 1.201. Spørgsmål fra survey: ”I hvilken grad har følgende grupper/organisationer ansvar for at modvirke eventuelle negative samfundskonsekvenser af techgiganterne?”

Svarmulighederne – I meget lav grad, I lav grad, hverken eller, I nogen grad, I høj grad – er simplificeret i figuren til de tre angivne kategorier.

Som figuren viser, tilskrives især EU (86,3%), Den danske regering (83,9%) og Techgiganternes ledelse (83,8%) i nogen eller høj grad ansvaret for at modvirke eventuelle negative samfundskonsekvenser af techgiganternes indflydelse. Omvendt ser vi, at blot 55,9% tilskriver Techgiganternes medarbejdere et ansvar, mens tallet for Forbrugerne selv er på 70,4%. Det er interessant at se, at selvom godt 70% af danskerne tilskriver sig selv et ansvar, lægger de primært ansvaret over på lovgivende institutioner som EU og regeringen samt

på techgiganternes ledelser selv. Noget tyder altså på, at mange selv er klar til at handle, men at de samtidig har brug for hjælp i form af f.eks. regulering fra andre og større spillere.

Ligesom med bekymringerne ovenfor ser vi også her en række demografiske forskelle. For *køn* ser vi, at kvinder tillægger større ansvar til både *Techgiganternes investorer* (K: 80,3%, M: 76%), *Medierne* (K: 84,3%, M: 77,5%) og *Interesseorganisationer* (K: 77,3%; M: 68,8%) end mænd. Vi ser ligeledes en række aldersmæssige forskelle: Generelt er andelen af de yngre generationer, der svarer ”I nogen/høj grad” på tværs af de forskellige svarmuligheder, lavere end den er blandt de ældre generationer. F.eks. ser vi, at *Forbrugerne* i nogen/høj grad tilskrives ansvar af 61,3% af Generation Z, 62,5% af Millennials, 74,6% af Generation X og 75,3 af Baby Boomers. Også for uddannelsesniveau ser vi en tendens, hvor højere uddannelse hænger sammen med større ansvarstilskrivelse – f.eks. tilskrives *Den amerikanske regering* ansvar af 70,1% af de grund- og folkeskoleuddannede, mens hele 83,6% af dem med lang videregående uddannelse mener, at der skal placeres ansvar her.

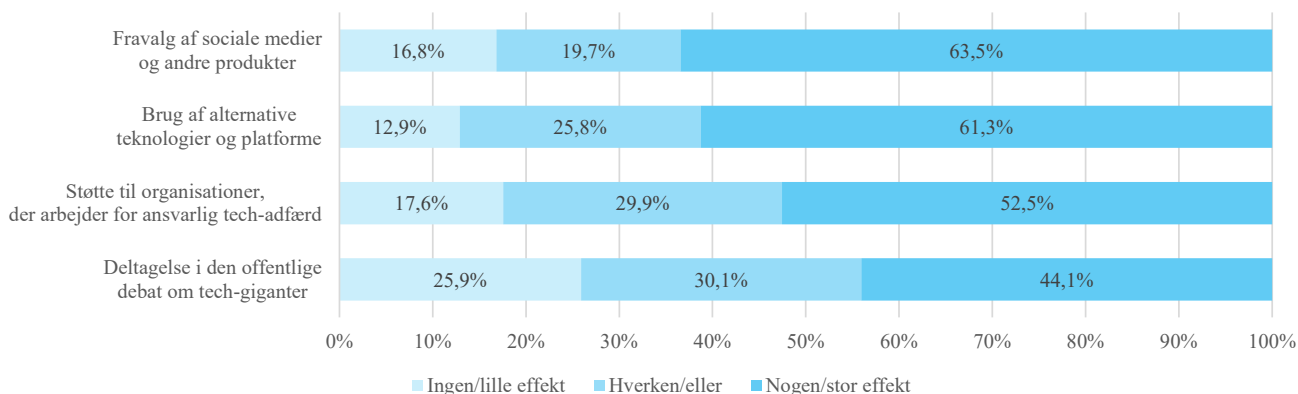
Endelig ser vi en forskel baseret på *politisk tilhørsforhold*. Ligesom med bekymring ovenfor ligger de venstreorienterede generelt højere i ”I nogen/høj grad” sammenlignet med både midtervælgerne og de højreorienterede. Forskellene er særligt udtalte for *Den danske regering* (V: 91,2% - M: 83,1% - H: 77,3%), *Den amerikanske regering* (V: 87,4% - M: 78,5% - H: 75,6%) og *Interesseorganisationerne* (V: 81,9% - M: 70,8% - H: 67%).

Overordnet er billedet således, at danskerne generelt tilskriver særligt *EU*, *Den danske regering* og *Techgiganternes ledelser* et stort ansvar for at modvirke eventuelle negative samfundskonsekvenser af techgiganterne – samt at andelen for ”I nogen/høj grad” på tværs af de forskellige svarmuligheder er større for de ældre, dem med længere uddannelse samt de venstreorienterede danskere, altså samme mønster, som vi så med bekymringerne ovenfor.

Hvad gør danskerne selv for at omgå techgiganterne?

Det tredje underspørgsmål fokuserer på, hvordan danskerne vurderer deres egne muligheder for at handle, samt hvad de er villige til at gøre i praksis. Som vi så ovenfor, tilskriver godt 70% af danskerne sig selv ansvar i nogen/høj grad, når det kommer til at begrænse techgiganternes indflydelse. Men hvad mener de, at de kan gøre for at påvirke techgiganterne? Dette har vi undersøgt via spørgsmålet: "Hvilken effekt tror du, følgende aktiviteter har for techgiganternes adfærd?" Svarene kan ses i Figur 3 nedenfor.

Figur 3: Effekt på tech-giganternes adfærd

N = 1.201. Spørgsmål fra survey: "Hvilken effekt tror du, følgende aktiviteter har for techgiganternes adfærd?"

Svarmulighederne – Ingen effekt, Lille effekt, Hverken eller, Nogen effekt, Stor effekt – er simplificeret i figuren til de tre angivne kategorier.

I Figur 3 ser vi, at det særligt er *Fravalg af sociale medier og andre produkter* (63,5%) og *Brug af alternative teknologier og platforme* (61,3%), der anses som havende "Nogen/stor effekt". Demografisk ser vi en forskel på *politisk tilhørsforhold*: *Deltagelse i den offentlige debat om techgiganter* (Venstre: 50,3%, Midt: 42,9%, Højre: 39,2% Nogen/stor effekt), *Støtte til organisationer, der arbejder for ansvarlig tech-adfærd* (Venstre: 61,8%, Midt: 51,9%, Højre: 44%) og *Brug af alternative platforme og teknologier* (Venstre: 67,6%, Midt: 58,8%, Højre: 58,3%) tilskrives en større effekt af de venstreorienterede danskere end både midtervælgerne og særligt de højreorienterede. Vi ser ingen mønstre for køn, alder og uddannelse på dette spørgsmål.

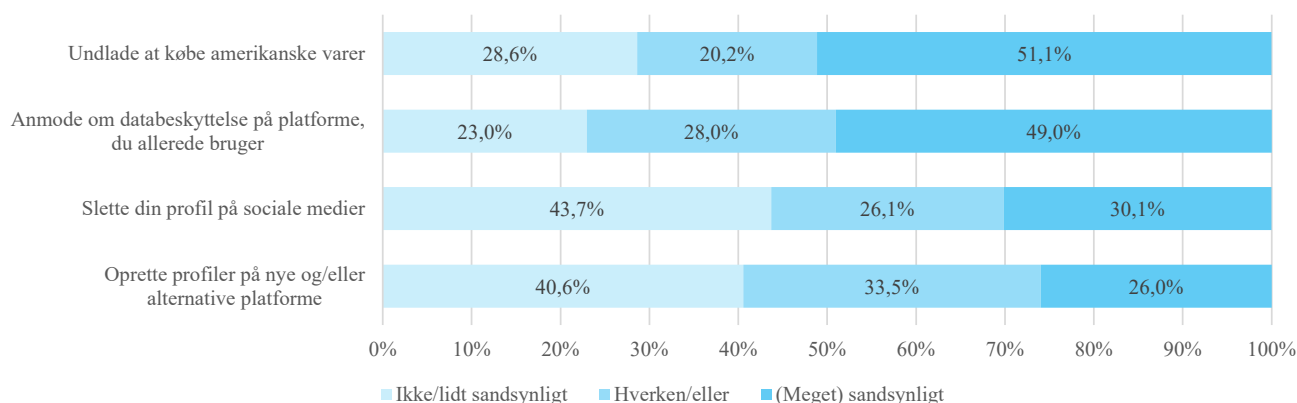
Danskerne tilskriver således generelt fravalget af produkter – herunder sociale medier – den største effekt i forhold til techgiganternes adfærd. Spørgsmålet er så, om de selv gør noget.

Hvad gør danskerne selv?

Med det fjerde underspørgsmål spørger vi til, hvem der er villige til at handle, og hvem der er mere tilbageholdende, når det kommer til at tage bestemte forholdsregler eller udføre bestemte handlinger for at begrænse techgiganterne.

Dette har vi undersøgt i surveyen via spørgsmålet: ”Hvor stor er sandsynligheden for, at du vil gøre følgende på baggrund af de seneste udviklinger i både international politik og techgiganternes rolle?” Svarene kan ses i Figur 4.

Figur 4: Hvad gør danskerne selv?

N = 1.201. Spørgsmål fra survey: ”Hvor stor er sandsynligheden for, at du vil gøre følgende på baggrund af de seneste udviklinger i både international politik og techgiganternes rolle?” Svarmulighederne – Ikke sandsynligt, Lidt sandsynligt, Hverken eller, Sandsynligt, Meget sandsynligt – er simplificeret i figuren til de tre angivne kategorier.

Vi ser her, at det særligt er at *Undlade at købe amerikanske varer*, der ligger højt (51,1% (meget) sandsynligt), tæt efterfulgt af *Anmode om databeskyttelse på platforme, du allerede bruger* (49%). Dernæst kommer *Slette din profil på sociale medier* (30,1%) og endelig *Oprette profiler på nye og/eller alternative platforme* (26%). Dette er interessant, fordi vi ovenfor så, at hele 63,5% af respondenterne svarede ”I nogen/høj grad” til effekten af at fravælge sociale medier og andre produkter. Noget tyder således på, at danskerne er mere villige til at fravælge produkter – f.eks. i indkøbskurven – end at fravælge de sociale medieplatforme, de bruger, selvom de mener, at begge dele har effekt. Det samme mønster ser vi for nye/alternative platforme, hvor 61,3% ovenfor svarede, at det ”I nogen/høj grad” ville være effektivt at gøre – mens blot 26% ville gøre det selv. Den opfattede effekt af at gøre bestemte ting afspejles således ikke nødvendigvis i egentlige handlinger i danskernes hverdag.

For *Slette din profil på sociale medier* ser vi en forskel mellem de forskellige aldersgrupper, hvor Generation Z er mere tilbageholdende (23,2%) med at slette deres profiler end de resterende generationer: Millennials (29,3%), Generation X (26,6%), Baby Boomers (35,9%) og Mellemlrigsgenerationen (37%). Modvilligheden blandt Generation Z kan måske skyldes, at de er såkaldt digitalt indfødte og derfor kan have svært ved at forestille sig en hverdag, hvor de ikke bruger platformene. Også for *Undlade at købe amerikanske varer* er der en aldersmæssig forskel. Her ligger Generation Z igen lavest (37,1%), mens Baby Boomers ligger højest (62,5%). De tre andre generationer ligger mellem med hhv. 48,6% for Millennials, 47,4% for Generation X og 53,4% for Mellemlrigsgenerationen. Det er således interessant at se, at det er de ældste, der både er mest bekymrede for techgiganternes indflydelse på samfundet som helhed, og som er mest villige til at tage handling.

Også for *politisk tilhørsforhold* ser vi en sammenhæng – her for alle fire forholdsregler. Således indikerer venstreorienterede respondenter generelt, at de er mere tilbøjelige til at handle end både midtervælgere og højreorienterede. Det stemmer også overens med de svar, vi så for *bekymringerne* ovenfor: De venstreorienterede er generelt mest bekymrede, og det er også dem, der er mest villige til at tage handling.

Konklusion

I denne artikel har vi undersøgt, hvordan danskerne forholder sig til techgiganternes indflydelse på demokratiet, og hvordan de fordeler ansvar og handlemuligheder i mødet med virksomhedernes stigende rolle på både individ- og samfundsniveau. Resultaterne viser, at bekymringen er både omfattende og udbredt: Mere end halvdelen af danskerne udtrykker bekymring på tværs af de undersøgte områder, og særligt børn og unges trivsel samt spredningen af misinformation står centralt. Bekymringerne er mest udbredte blandt de ældste, dem med længst uddannelse og de venstreorienterede danskere.

Når det gælder ansvarsplacering, peger danskerne især på politiske og institutionelle aktører. Hele 86,3% tilskriver EU ansvar for at imødegå negative effekter, mens tallet er 83,9% for den danske regering og 83,8% for techgiganternes ledelse. Samtidig mener hele 70,4% dog også, at forbrugerne selv bærer et ansvar.

Ser vi på danskernes vurdering af egne handlemuligheder, fremhæves især fravalget af sociale medier og andre produkter samt brugen af alternative platforme som effektive strategier. Men samtidig viser resultaterne, at langt færre er villige til faktisk at handle: Mens 63,5% vurderer, at fravalg har en stor effekt, er det blot 30,1%, der i praksis er villige til at slette deres profiler på sociale medier og 26%, der vil oprette profiler på alternative platforme. Befolkningen ser altså individuel handling som meningsfuld, men er mere tilbageholdende, når det kommer til at handle selv.

Samlet set peger resultaterne på, at danskerne anerkender de demokratiske udfordringer, der følger med techgiganternes voksende rolle i samfundet. Samtidig er der momentum i den offentlige debat om techgiganterne i øjeblikket, hvilket kan være med til at understøtte handling. Men for at bekymringerne skal omsættes til reel forandring, peger respondenterne på, at de har brug for hjælp fra politikere og andre aktører, der kan skabe alternativer og rammer, som borgerne kan navigere indenfor. Sikkert er det i hvert fald, at techgiganterne er kommet for at blive, og deres indflydelse vil være en del af vores fremtidige vurderinger af, hvordan det går med det danske demokrati. Det er derfor afgørende at fastholde opmærksomheden på virksomhedernes indflydelse – både på individ- og samfundsniveau.

Noter

1. Begrebet "techgigant" defineres på forskellige måder i den eksisterende forskning. I denne artikel benytter vi definitionen fra det ekspertudvalg, der i 2021 blev nedsat af Erhvervsministeriet og Digitaliseringsministeriet som et led i regeringens udspil: "Techgiganter: mere retfærdig konkurrence og bedre forbrugerbeskyttelse" (Erhvervsministeriet, 2024). De definerer i deres rapportserie Techgiganterne som: "Teknologivirksomheder, der gennem udbredelsen af deres platforme og tjenester har opnået en særlig og i nogle tilfælde dominerende status på centrale samfundsområder, og derfor indvirker på brugernes grundlæggende rettigheder" (Erhvervsministeriet, 2023).
2. Resultaterne fra denne artikel er tidligere præsenteret i rapporten "Danskerne og Techgiganterne: Fra opfattelser til handling", som er skrevet af forfatterne til denne artikel og udgivet af Digital Democracy Centre på SDU. Rapporten kan tilgås her og rapportens appendiks her.
3. Det er dog vigtigt at understrege, at der i forskningslitteraturen er uenighed om, hvor udbredte disse skævheder og polariserede informationsmiljøer – ofte beskrevet som "ekkokamre" eller "filterbobler" – er (se bl.a. Ross Arguedas et al., 2022; Zuiderveen Borgesius et al., 2016).
4. Et aktuelt eksempel på, hvordan vi i Danmark forsøger at begrænse Techgiganternes indflydelse, er Digitaliseringsministeriets beslutning om at udfase Microsoft som platform for ministeriets daglige arbejde. Formålet med en sådan beslutning er, ifølge digitaliseringsminister Caroline Stage (M), netop at gøre Danmark mindre afhængig af techgiganter og styrke den digitale selvstændighed (Bostrup, 2025).
5. Spørgeskemaet indeholdt desuden spørgsmål til respondenternes digitale færdigheder og sikkerhed samt deres forståelse af, tillid til, syn på og brug af (generativ) kunstig intelligens. Yderligere detaljer om disse aspekter kan findes i rapporten, som kan tilgås via dette link.
6. I datasættet indgår desuden "anden kønsidentitet" (0,2%). Denne kategori er dog ikke inkluderet i analyserne, da andelen af respondenter i denne kategori er så lille.
7. I datasættet indgår desuden en svarmulighed for "andet" (0,5%) samt "ved ikke" (0,2%). Ingen af disse indgår i de endelige analyser, da antallet af respondenter i disse kategorier er så lille.

Referencer

- Bao, L., Krause, N.M., Calice, M.N., Scheufele, D.A., Wirz, C.D., Brossard, D., Newman, T. P. & Xenos, M.A. (2022). Whose AI? How different publics think about AI and its social impacts. *Computers in Human Behavior*, 130, 107182. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107182>
- Bostrup, J. (2025, 9. juni). Caroline Stage udfaser Microsoft i Digitaliseringsministeriet, *Politiken*. <https://politiken.dk/viden/tech/art10437680/Caroline-Stage-udfaser-Microsoft-i-Digitaliseringsministeriet>
- Coeckelbergh, M. (2023). Democracy, epistemic agency, and AI: Political epistemology in times of artificial intelligence. *AI and Ethics*, 3(4), 1341–1350. <https://doi.org/10.1007/s43681-022-00239-4>
- Digitaliseringsministeriet. (2024). *Techgiganternes rolle som digital infrastruktur: Delafrapportering 3 fra regeringens ekspertgruppe om techgiganter*. Digitaliseringsministeriet. <https://www.digmin.dk/Media/638695243553679939/Techgiganternes%20rolle%20som%20digital%20infrastruktur%20TILG.pdf.pdf>
- Erhvervsministeriet. (2023). *Demokratisk kontrol med techgiganternes forretningsmodeller: Delafrapportering fra regeringens ekspertgruppe om techgiganter*. Erhvervsministeriet. <https://www.em.dk/Media/638259804674509194/anbefalinger-fra-tech-ekspertgruppe.pdf>
- Erhvervsministeriet. (2024). *Grænser for techgiganternes udvikling og anvendelse af kunstig intelligens: Delafrapportering 2 fra regeringens ekspertgruppe om techgiganter*. Erhvervsministeriet. <https://www.em.dk/Media/638447961317309808/Tech-ekspertgruppens%20anbefalinger.pdf>

- Filstrup, S.H., Dalen, A. van. & Vreese, C. de. (2025). *Danskerne og techgiganterne: Fra opfattelser til handling*. Syddansk Universitet. <https://doi.org/10.21996/YWP1-JP73>
- Generation. (n.d.). I Danmarks Nationalleksikon (LEX). <http://lex.dk/generation>
- Jungherr, A. (2023). Artificial Intelligence and democracy: A conceptual framework. *Social Media + Society*, 9(3), 20563051231186353. <https://doi.org/10.1177/20563051231186353>
- Mansell, R., Durach, F., Kettemann, M., Lenoir, T., Procter, R., Tripathi, G. & Tucker, E. (2025). *Information Ecosystems and Troubled Democracy: A Global Synthesis of the State of Knowledge on News Media, AI and Data Governance*. Observatory on Information and Democracy (OID). https://observatory.informationdemocracy.org/wp-content/uploads/2025/06/rapport_forum_information_democracy_2025-1.pdf
- Ross Arguedas, A., Robertson, C.T., Fletcher, R. & Nielsen, R.K. (2022). *Echo chambers, filter bubbles, and polarisation: A literature review*. Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://doi.org/10.60625/RISJ-ETXJ-7K60>
- Zuiderveen Borgesius, F.J., Trilling, D., Möller, J., Bodó, B., De Vreese, C.H. & Helberger, N. (2016). Should we worry about filter bubbles? *Internet Policy Review*, 5(1). <https://doi.org/10.14763/2016.1.401>